

Perzija kapitulirala pred Veliko Britanijo in Rusijo

Armada odložila orožje po štiridnevni borbi. Bogato perzijsko oljno polje pod angleško-rusko kontrolo. Sovjetske armade v južno-vzhodni Ukrajini se izmotala iz pasti. Berlin poroča, da so nemške motorne kolone dojele do železnice, ki spaja Moskvo z Leningradom. Civilna armada mobilizirana v Leningradu za obrambo mesta

28. avg.—Perzijska se je ukončila premoči an- ruske oborožene sile po- lni borbi in ukazala- armadi odložitve orožja in- terv odpora. Tu je bilo na- go, da bosta Anglija in- takoj izboljšali transpor- po cestah in železnicah, da- svetji lahko dobivali orož- najni material iz Anglije in-

Perzijska oljna polja- prišla pod popolno an- rusko kontrolo. Možnost- da bo posebna mednarodna- štiti ne samo polja,- tudi perzijske meje.

28. avg.—Tu prevla- enje, da se je večina ru- made, katere poveljnik je- Budeni, izmotala iz pa- na fronti v južozapadni- ni po uničenju ogromne- in električni central ob- Dneper pri Dnjepropetrov- Ruske čete so zasedle po- ta slednjega mesta nove- na vzhodni strani reke

objavljen komunike- da so sovjetske čete upri- več uspešnih naskov- niske pozicije na centralni- ni prizidale težke izgube

28. avg.—Vrhovno po- vni pravi, da so prve nem- kolone oddaljene samo 32- o Leningrada, druga- ruskega mesta. Nem- prodorajo proti mestu s

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

28. avg.—Nemške- kolone so prodrele 35- daleč vzhodno od Novgo- mesta, ki so ga zasedle zad- robo, in dospelo do želez- ni, ki spaja Leningrad z Mo- roča vrhovno poveljstvo.- objavljena vest se je glasi- je bila ruska dvaindvajset- armada uničena v ljuti bitki- pri Nevelu. Čez 40,000- vojakov je bilo ubitih in- 30,000 pa ujetih.

Naciji aretirali ku- banske državljane

Imetje komunistične stranke v Belgiji konfiscirano

Berlin, 28. avg. — Več kuban- skih državljanov v Nemčiji in po- nacijskih četah okupiranih de- želah je bilo aretiranih na obtož- bo, da so storili čine proti var- nosti nemške države. Poročilo o aretacijah je objavila uradna časopisna agencija DNB.

(Kuba je 15. avgusta odredila izgon šestih nemških konzulov, katere je obdoločila širjenja na- cijske propagande, in zaprla njih- ove urade. Domneva je, da so bile aretacije kubanskih držav- ljanov odrejane, da se Hitler ma- ščuje za izgon konzulov.)

DNB poroča, da je nemški vo- jaški poslanik v Bruslju konfiscir- al vse premoženje komuni- stične stranke v okupirani Bel- giji in prepovedal formiranje boljševikov naklonjenih grup.

Havana, Kuba, 28. avg. — Kurt Held in Herick Kohl, dva od devetih Nemcev, ki so bili a- retirani 7. avgusta na obtožbo nacijske propagande, sta bila na obravnavi pred sodiščem oboje- na v šestmesečni zapor vsak. O- stli Nemci so bili izpuščeni.

Rim, 28. avg. — Osebe, ki bo- bo v bodočnosti obojene na smrt v "neodvisni" Hrvaški, bo- do ustreljene, ne obojene. Tako pravi nepojasnen dekret, ki je bil objavljen tu včeraj.

Japonska za zbli- žanje z Ameriko

Kritika angleško-ru- ske agresije v Perziji

Tokio, 28. avg. — "Japonska bi se rada pogajala z Ameriko, da se olajša napetost na Dal- nem vzhodu, če bi dobila zago- tovilno, da bodo uspešna in pri- nesla zadovoljiv rezultat," je de- jal Koh Iši, predstavnik zuna- njega urada, na konferenci z re- porterji zunanjih listov.

Na vprašanje glede namena nedav- nih razgovorov med japonskim poslanikom Nomurom v Wash- ingtonu in državnim tajnikom Hullom, je Iši odgovoril, da ni- ma informacij.

Iši je obsodil angleško-rusko invazijo Perzije kot nepravici- rano agresijo. "Miroljubne a- meriške države so bile gotovo presenečene," je dejal. "Očitno je, da je Perzija postala žrtev nepravice agresije. Anglesko- ruska zahteva, da mora Per- zija izgnati nemške državljane, je bila vmešavanje v perzijske notranje zadeve."

Domej, uradna časopisna agen- tura, je tudi komentirala angle- ško-rusko akcijo. Velika Brita- nija in sovjetska Rusija sta po- gazili načela mednarodnega pra- va, pravi agencija.

Nova Zelandija zago- tavlja sodelovanje v Ameriki

Washington, D. C., 27. avg. — Peter Fraser, laborit in premier Nove Zelandije, je dejal, da bo njegova dežela kooperirala v vseh ozirih z Ameriko in Veliko Britanijo, če se bo vojna raz- tegnila na Pacifik. To izjavo je podal po konferenci z državnim tajnikom Hullom. Fraser je de- jal, da bi rad govoril s senator- jem Wheelerjem, vodilnim izo- lacionistom.

OBSODBA STAVK V OBRAMBNIH INDUSTRIJAH

Potreba kooperacije med delavci in delodajalci

MOBILIZACIJSKI NAČRT POHVALJEN

Washington, D. C., 28. avg. — Army Ordinance Alan., napol u- radna grupa, je ostro obsodila stavke v obrambnih industrijah, ki ovirajo produkcijo bojne o- preme. "Kongres bi jih moral odpraviti," pravi v svoji izjavi. Organizacijo tvorijo vojaški čast- niki in inženirji.

Organizacija kritizira avtorite- tete, ker niso storile še nobene- ga odločnega koraka, da se po- stavi strop vsem cenam. To za- vlačevanje je povečalo stroške za narodno obrambo za več mi- lijonov dolarjev in utira pot in- flaciji, ki lahko uniči namene obrambnih naporov. Kritiko vsebuje uvodnik v glasilo or- ganizacije Army Ordinance.

"V tem momentu mora biti jasno vsem, da je kooperacija med delavci in delodajalci po- trebna," se glasi uvodnik. "Vod- stvo armade je demonstriralo svojo sposobnost, ker je v rokah izkušenih častnikov, ki se v pol- ni meri zavedajo svoje naloge. Načrt industrijske mobilizacije se je izkazal za praktičnega v vseh podrobnostih."

Organizacija trdi, da so se na drugi strani pojavile sence, ki motijo pogled. Ena je v stavkah v obrambnih industrijah, druga pa v pomanjkanju enotnega vod- stva v uradu za produkcijo boj- ne opreme. Oblast v tem uradu si delita William S. Knudsen in Sidney Hillman, ki sta dostikrat v konfliktu. Razen v armadi in mornarici nima načrt industrijs- ke mobilizacije mnogo zagovor- nikov. Celo oni, ki bi morali poznati provizije tega načrta in slediti njegovim doktrinom, vo- dijo opozicijo. V času krize mo- ra biti narodna obramba glavna zadeva, ker to zahteva varnost de- žeze.

V senatu je bila že predložena resolucija, ki zahteva preiskavo poslovanja federalnega urada za produkcijo bojne opreme. Za- slihanje o tej resoluciji se prične prihodnji teden.

Roosevelt imenoval nov odbor

Wallace izbran za načelnika

Washington, D. C., 29. avg. — Predsednik Roosevelt je sinoči imenoval nov odbor — Supply and Allocations Board — sed- mih članov. V področje tega o- dbora spada kontrola nad ma- terialom, ki se rabi pri izdelova- nju orožja in bojne opreme. In- dustrije, udeležene v produkciji bojne opreme, imajo prednost pri dobavi materiala.

Za načelnika tega odbora je Roosevelt imenoval Henryja A. Wallaceja, podpredsednika Združenih držav. Ostali člani so Leon Henderson, Harry Hop- kins, Sidney Hillman, Edward R. Stettinius, John D. Biggers in Donald Nelson.

Francoški prostovoljci se pridružijo Nemcem

Vichy, Francija, 28. avg. — Divizija francoskih prostovolj- cev, ki se bo borila proti Ru- som na strani nemških armad, bo mobilizirana v Marseillesu, poroča pariški tisk. Prostovolj- ce bodo vežbali in jih opremili z orožjem nemški vojaški častni- ki, preden bodo poslani na fron- to.

Domače vesti

V ponedeljek ne bo Prosvete
Prihodnji ponedeljek, dne 1. septembra, je postavljen praznik Labor day in Prosveta ne izide tega dne.

Oblaki

Chicago, 28. avg. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete so 27. avg. obiskali: Mary Mihelič iz Lead- villa, Colo., v spremstvu Kristine Turpin iz Cicera in Frank Braj- da ter Louis Lesar iz Puebla, Colo., v spremstvu Antona Beli- ča iz Chicaga.

Iz Pennsylvanije

Jeanette, Pa. — Pri avtomo- bilski nesreči je bil ubit Pavel Stampfer, član ABZ. Podrobno- sti niso sporočene. — V Impe- rialu, Pa., je pred dnevi umrla Mary Tomažič, stara 40 let in rojena v Zarečju pri Ilirski Bistrici na Notranjem. Njeno deklško ime je bilo Rolih in tu zapuška moža, štiri sinove in dve hčeri. — V Johnstownu, Pa., sta bili zadnje dni na obisku pri Anti Božič, Petru Bukovcu st., Johnu Klajderju, Louisu Skede- lu, Fr. Martinčiču in Petru Bu- kovcu ml. in drugih prijatelji Margaretine in Ana Šuklje iz Min- nesote, dalje iz Clevelanda Ka- rolina Cukajne in hči Josephine ter končno Helena Hody iz New Yorka, hči Petra Bukovca st.

Vesela vest iz Colorada

Walsenburg, Colo. — Družina Steve Glenbury je te dni dobila srečno proročilo. Ker sta oče in mati člana SNPJ, je naša jed- nota dobila novega člana. Čestit- ke!

Vesti iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Dne 23. maja je tukaj naglo umrl Jozef Jahanček, star 44 let in rojen v Komnu na Krasu. Tu zapuška ženo in šest otrok.

5 konvencije 282

Chicago, 28. avg. — Med zborovanjem v turek je konvencijo posetil ju- goslovanski poslanik Fotič, ki je govoril o razmerah v Jugosla- viji in apeliral za pomoč. Na konvenciji je govoril tudi Ru- dolf Trošt iz New Yorka o zhe- vah stare domovine. Nato so de- legate soglasno zaključili, da zveza prispeva \$500 v pomoči sklad slovenske sekcije Jugoslo- vanskega pomožnega odbora.

Clevelandске vesti

Cleveland, 28. avg. — Dne 26. avgusta je umrla Frances Žnidaršič, roj. Arko, stara 54 let in doma iz Dolence vasi pri Ribnici. V Ame- riki je bila 36 let in tu zapuška moža in štiri odrasle otroke. — Math Kastelec se je težko pobil pri delu v tovarni in zdaj leži v bolnišnici s prebito lobanjo, zlomljeno roko in notranjimi poškodbami.

Angleški minister kritiziran v poročilu

London, 28. avg. — Parlamen- tarjni odsek v svojem poročilu kritizira ministra za produkcijo letal zaradi zavlačevanja in ne- sodelovanja z drugimi vladi- ni departamenti. Poročilo omenja neko tovarno, ki je bila zgrajena pred enim letom, a še ne produ- cira letal. Odsek se je izrekel proti gradnji letalskih tovarn v krajih, kjer niso izurjeni delavci na razpolago, in za opustitev gradbenih načrtov, ki so se iz- kazali kot neuporabni.

Ameriški bombnik dospel v Anglijo v sedmih urah

San Diego, Cal., 28. avg. — Consolidated Aircraft Corp. po- roča, da je bil bombnik, izdelan v njeni tovarni, dostavljen An- gliji sedem ur po dvigu z letali- šča. Bombnik je letel z brzino 300 milj na uro nad Atlantikom.

Med prostovoljci je več mla- dih mož, ki so bili nedavno od- puščeni iz francoske armade.

Amerika zahteva svobodo morja

Državni tajnik Hull pojasnil stališče

Washington, D. C., 28. avg. — "Amerika bo vztrajala pri svo- jem stališču in izvajala politiko, ki zahteva svobodo morij in plovbe, da Rusija dobi ameriško pomoč v orožju in bojnem ma- terialu v svoji borbi proti na- cijski Nemčiji," je sinoči izjavil državni tajnik Cordell Hull.

Hull je podal to izjavo po na- znanilu, da je japonski poslanik Kičisaburo Nomura vložil pro- test proti pošiljanju ameriškega orožja v Vladivostok, sovjetsko luko ob Sibiriji. Poslanik je v protestu naglasil, da se trans- portacija vrši preko japonskega teritorialnega vodovja.

Hull je imel potem razgovor z japonskim poslanikom, ki je trajal 40 minut. Ne Hull in ne poslanik nista hotela povedati reporterjem, kaj je bil predmet razgovora. Pozneje se je dozna- lo, da je poslanik apeliral za kon- ferenco s predsednikom Roose- veltom, ker je dobil zadavne in- strukcije iz Tokija. Pričakuje se, da bo danes aranžiran seste- nek med njim in Rooseveltom v Beli hiši.

Zbiranje prostovoljcev v Franciji

Prva grupa bo kmalu odpotovala na rusko fronto

Vichy, Francija, 28. avg. — Prvi kontigent francoskih pro- stovoljcev, ki bodo tvorili legijo, katere se bo borila na strani Hi- tlerjevih armad proti Rusom, je zbran v vojaških barakah v Ver- saillesu. Kontigent tvori 1200 mož, ki so služili kot vojniki v francoski armadi.

Naznanilo pravi, da bo konti- gent odpotoval čez tri dni v Po- znan, poljsko mesto, kjer ga bo- do Nemci opremili z orožjem in bojno opremo, nakar bo odrinil na rusko fronto. Prostovoljci bodo nosili jeklene čelade in na rokavih napis, da so Francozi. Francoski vojaški častniki bodo poveljevali legiji.

Trije nadaljnji kontigenti se bodo zbrali v Versaillesu 3., 7. in 11. septembra in potem odpoto- vali v Poznan. To pomeni, da bo francoska legija štela okrog 15,000 mož. Za vrhovnega po- veljnika te je bil izbran Eugene de L'Oncle. On je včeraj izja- vil, "da se je Francija z mobiliz- acijo prostovoljcev pridružila Nemčiji in njenim zaveznicam v križarski vojni proti boljševi- kom. Ona se bo direktno udele- žila bitk na bojiščih, na katerih bo odločena usoda civilizacije in Francije..."

Lindbergh bo govoril v Oklahoma Cityju

Oklahoma City, Okla., 28. avg. — Charles A. Lindbergh bo go- voril na shodu v mestnem par- ku, ki ga je aranžiral odbor America First. Mestna admini- stracija ni hotela dati v najem mestnega auditorija temu obo- ru za shod, nakar so se slišale pritožbe proti kršenju svobode govora. Lindberghovi pristaji napovedujejo, da se bo shoda, ki se bo vršil jutri zvečer, udeležilo več tisoč ljudi.

Bivši poljski premier ustreljen

London, 28. avg. — Poljska vlada v pregnanstvu v Londonu je prejela poročilo iz zanesljivih virov, da so Nemci ustrelili pro- fesorja Kazimirja Bartela, ki je bil predsednik poljske vlade l. 1926-28. Bartel je bil ustreljen v Lvovu.

TRANSPORTNI DELAVCI DOBILI ZVIŠANJE PLAČE

Predsednik unije CIO sklical masni shod

STAVKA V ROCK- FORDU KONČANA

New York, 28. avg. — Odbor za transportacijo je odglasoval za zvišanje plače za \$5,999,128 članom transportne unije CIO, ki so upošani na podzemski že- leznici. Michael J. Quill, pre- sednik unije, je dejal, da zviša- nje ni zadostno. "Mi ne moremo dati nobene garancije, kaj se lahko zgodi na podzemski že- leznici," je izjavil pred člani od- bora, katerim je tudi povedal, da bo sklical masni shod članov svoje organizacije.

Stavko, s katero je zapretila unija in je imela izbruhniti 1. julija, je v zadnjem momentu odvrnil župan Fiorello La Guar- dia. To se je zgodilo po konfe- renci med njim in Philipom Murrayjem, predsednikom Kon- gresa industrijskih organizacij. Takrat je bil sklenjen sporazum, da obstoječa pogodba med me- stom in unijo transportnih de- lavcev ostane v veljavi, dokler sodišče ne poda odloka. Zaši- šanje pred sodiščem o zadevi se prične prihodnji mesec.

Unija CIO, ki pravi, da ima 25,000 članov, je zahtevala novo pogodbo in zvišanje plače za do- lar na dan ter skrajšanje delov- nih ur.

Rockford, Ill., 28. avg. — Stav- ka, katero je okleala avtna uni- ja CIO proti Mechanics Univer- sal Joint Co., je bila včeraj kon- čana z zmago unije. Kompanija je podpisala pogodbo, ki določa zvišanje plače in izboljšanje de- lovnihih pogojev. V stavki, ki je trajala šest tednov, je bilo zavo- jevanih čez tisoč delavcev.

Washington, D. C., 28. avg. — Federalni delavski odbor je po- trdil unijo jeklarskih delavcev CIO kot predstavnico vseh de- lavcev, upošanih v tovarnah Inland Steel Co. v Indiana Har- borju, Ind., in Chicago Heightsu, Ill., pri kolektivnih pogajanjih. Unija je pri volitvah, ki so se nedavno vršile pod nadzorstvom delavskega odbora, dobila ve- čino glasov.

Federalni posredovalni odbor je sinoči apeliral na Pullman Standard Car Manufacturing Co. in unijo Ameriške delavske federacije za končanje stavke v tovarni v Michigan Cityju, Ind., ki je bila oklicana 7. avgusta. V apelu priporoča izravnavo kon- troverze s pogajanjem.

Ameriška misija pojde v Čungking

General Magruder izbran za načelnika

Washington, D. C., 28. avg. — Ameriška vojaška misija bo kmalu odpotovala v Čungking, kjer bo dajala nasvete generalu Kaišeku, vrhovnemu poveljniku kitajske oborožene sile, v vseh zadevah glede vodstva vojne proti Japonci. Predsednik Roo- sevelt se je odzval Kaišekovu apelu, naj pošlje misijo v Čun- king, po zgodovinski konferenci na morju z angleškim premie- rjem Churchillom.

Kaišek je ostal brez tujih vo- jaških svetovalcev, ko je Hitler odpoklical generala Falkenhau- ssa, načelnika nemške vojaške misije na Kitajskem, pred tremi leti.

Za načelnika ameriške vojaške misije je bil imenovan general John Magruder, bivši vojaški ataše v Pekingu.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LAFENINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno društvo (levo Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Glavno \$1.50 na leto, \$0.75 za pol leta; za inženirsko \$1.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Glavno \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člene glasnikov po dogovoru. Rokopisni dopisi in nemarodni članki ne vračajo. Rokopisni literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poslatno.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vno, kar ima slika s listom

PROSVETA

3637-55 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v shledajo na primer (August 31, 1941), poleg vsakega lista na vsakem pismu, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Posvetite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

130

K delavskemu prazniku

Do malega že petdeset let ima organizirano delavstvo Združenih držav svoj postaven praznik Labor day, ki pride vsako leto na prvi ponedeljek v septembru. Zaslugo za pridobitev tega praznika si lasti Ameriška delavska federacija in vsekakor po pravici, kajti druge delavske organizacije, katera bi kaj štela, takrat ni bilo v tej deželi.

Amerika, čeprav najbolj kapitalistična dežela na svetu, je bila prva, ki je na ta način počastila svoje delavce. To je značilno, obenem pa je lahko dokaz, da so Združene države ameriške najbolj demokratična dežela na svetu.

Razume se, da Labor day ni noben simbol socialne revolucije kot je na primer mednarodni Prvi maj. Kot takega ga ameriški kongres ni nikdar postavil. V resoluciji, s katero je kongres ustanovil ta praznik, je le rečeno, da najvišja oblast priznava, da so delavci potrebni in časten član ameriškega naroda in zato naj imajo en dan v letu za počitek in razvedrilo in vsi drugi naj počivajo in se zabavajo z njimi vred.

Dasi je Labor day ustanovljen kot praznik vseh delavcev, so imeli že od začetka prvenstvo delavske strokovne unije pri javnih manifestacijah kolikor jih je bilo tega dne. Delavske unije, ki so recimo na Prvi maj brezbržni na delu, navadno izidejo na Labor day na ulice v obhodih, ki se zaključijo s shodom v kakšni dvorani ali parku, če je lep dan. Delavci stare šole, ki se navadno ne zmenijo za neodvisno delavsko politiko in se manj za socialni preobrat — ki pa so drugače pripravljeni stopiti se v stavkah do krvi in smrti za pet centov meznega povika! — se združijo na Labor day; tega dne se nekako zavedo, da so delavci in tedaj štrajpajo po ulicah in na shod — ali pa gredo že zgodaj zjutraj "fisat".

Takšen je ameriški delavski praznik v kratkih in grobih potezah.

Toda v Ameriki je na tisoče naprednih delavcev, ki manifestirajo tudi na Prvi maj in ki se ne zadovoljujejo samo s petimi centi povika plače na uro. Tem delavcem je Labor day nameček. Praznujejo ga — in morda tudi kakor v obhodu v svojih unijah — kakor vsi ostali delavci.

Česar je delavcem najbolj treba, je solidarnost, da drže skupaj. In enkrat v letu so ameriški delavci res solidarni — na Labor day. To je dobro. Ali ne bi bilo dobro, če bi se ta solidarnost raztegnila na vse ostale dni v letu? Seveda bi bilo. Posebno danes bi se morali ameriški delavci — vsi do zadnjega — zavedati, da je Amerika še edina dežela na svetu, kjer delavci lahko svobodno praznujejo svoj dan. Ali razumete besedo "svobodno"?

Ameriški delavci, če so solidarni, so lahko nepremagljiva trdnjava demokracije na tej veliki celini.

Dve leti Hitlerjeve vojne

Te dni poteče dve leti, odkar je velebandit Hitler napadel Poljsko in s tem začel novo svetovno vojno. Nekaj dni potem sta Anglija in Francija odgovorili na ta napad z napovedjo vojne Nemčiji.

Takoj po izbruhu vojne so rekli v Londonu, da bo vojna trajala dve ali tri leta. V Berlinu so se zaničljivo posmehovali temu prerokovanju, češ vi v Londonu delate račun brez krčmarja: mi imamo tudi nekaj reči glede tega. Hitlerjeva banda je bila prepričana, da bo vojna končana v enem letu s popolno zmago Nemčije.

Danes ve — na svojo žalost in jezo — tudi Hitler, da so imeli v Londonu prav. Vojna že traja dve leti in še ni nikjer videti konca. Za Rusijo so se vojna komaj začela in v ozadju še čaka Amerika.

Angleški "prerok" je bil v pravem. Ne glede na to, da je Hitlerjeva morilna mašina pomandrala Francijo in 14 drugih držav v tem času — vojna se bo nadaljevala toliko časa, dokler ne bo nacijska Nemčija docela premagana.

Anglija in Amerika sta zastavili besedo za ta cilj.

Na milijone ljudi v Evropi, Aziji in Afriki je že mrtvih in dosmrtno pohabljenih in milijone drugih jim bo sledilo. Tako so hoteli totalitar-

(Dolje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Kako je v Kanadi

Toronto, Ontario, Kanada. — Že dolgo nisem nič poročal, kako živimo v Torontu. Kakor je znano čitateljem, se Kanada nahaja v vojnem stanju s Hitlerjevo Nemčijo. Kar nas je tu Slovencev, smo vsi zaposleni, mnogi tudi delamo v vojni industriji. In pridno delamo, saj smo da bi bila poražena Hitlerjeva vojna mašina in da bi zmaga demokracija. To si vsi želimo.

Vsi želimo, da bi zmaga res prava demokracija, da bi zavladal trajni mir med narodi. Toda predno bo do tega prišlo, se morajo združiti evropski narodi in ustanoviti federacijo na podlagi ameriškega sistema. Vso vojno orožje naj vržejo proč in uničijo, potem pa bi nastal tako zaželjeni mir. Če bo pa tudi po tej vojni šlo naprej z oboroževanjem, ne bo nikoli miru med narodi.

Tu živijo Slovenci vsi kupujemo "war saving stamps" in "victory bonds" in plačujemo davke; ti bodo še višji, a vsi radi prenašamo to breme, samo da bo res prišla demokracija. Bilo je razpisano drugo vojno posojilo v vsoti \$800,000,000, ki pa je bilo v kratkem še nadkriljeno. Kanada potroši vsak dan tri do štiri milijone dolarjev za vojno. Gradijo razne tovarne in ogromno bojnih letal ter vežbajo pilote. Pravijo, da bo v bližnji bodočnosti izveženih 25,000 pilotov. Vežbajo tudi armado in je vojaštvo vsepovsod.

Lahko smo veseli, ker smo tu v svobodni deželi. Glada ne poznamo. Ker smo Slovenci miren narod, nas tudi nihče ne preganja in vsepovsod smo svobodni. Tudi tu rojeni Kanadci nas ne nadzorujejo.

Naj še omenim, da je bil pred letom tu aretiran in poslan v koncentracijsko taborišče Italijan Franceschini. On je pred par leti obiskal Mussolinija v Rimu. Pripeljal mu je dva lepa konja od tu, nakar mu je Mussolini dal dva lepa psa v nagrado. Franceschini je multimilijonar. Denar je napravil, ko je po Kanadi gradil ceste in delavce slab plačeval. Sedaj so ga izpustili iz koncentracijskega taborišča, kot tudi njegovega brata.

Frank Mahlgall, 648.

Poročilo sosednika

Hermine, Pa. — V mojem zadnjem poročilu sem omenil, da se bom prihodnja dva tedna še držal okolice Pittsburgha. Načrt sem spremenil in sem bil teden dni v okraju Westmorelandu in posetil sledeče naselbine: Delmont, White Valley, Export, Claridge, Hermine No. 2 in Darragh.

V prvi naselbini je ponovila Prosveto mrs. Gazvoda, ki ima gasolinsko postajo in je prijazna ženska in vredna podpora. V Slickville to pot nisem šel, navedel pa sem Joeva Pavliča, ki je začasno brez dela, da bi obiskal tamkajšnje Slovence. Ako nimaš vozila, je tja težko priti radi prevelike razdalje, bus pa tudi več ne vozi.

V White Valleyju mi je pono-

vila Prosveto mrs. Polh, tudi vdovica, Joe Britz pa Proletarca. V Exportu je ponovil Prosveto Joe Beniger, pri katerem sem tudi prenočil, naslednje jutro se pa peljal z njim do Claridge. Prihranil mi je štiri milje hoje, za kar mu hvala. On je bil pred par leti zelo bolan, sedaj pa je zdrav. Tudi on ima gasolinsko postajo v Exportu na cesti 22 in ga priporočam rojakom. Beseda "svoji k svojim" bi morala še vedno veljati, še sploh pri rojakih, ki so naši člani, obenem pošten in so pripravljeno pomagati organizaciji.

V Claridgu je ponovila Prosveto mrs. Oklešen. Njen mož dela v rovu, dasi je že dovolj star za starostno pokojnino, ampak raje dela, dokler mu puste. Prosveto je ponovil tudi starček Frank Jazbec. On je že preko- račil 70 let in dobiva penzijo. Ni veliko, vendar je zadovoljen. Pred sedanjim administracijo je moral "over the hill" v ubožnico, ali pa poginuti od lakote, ko so prišla leta onemoglosti. Prosveto je v tej naselbini ponovila tudi mrs. Hren, kateri ne uide noben dopis ali spis in se dobro zanaša za javnost. Frank Supančič je tudi obnovil naročnino. On je trgovec in obenem delegat prihodnje konvencije SNPJ.

V Hermine No. 2 so ponovili Prosveto Frank Strojani, A. Pregard in J. Zaverl. Zadnji se je naročil nanovo, mrs. Semich pa se je naročila na Proletarca, Prosveto pa mi je ponovila že prej.

Tudi ona nima listov samo radi lepšega in jih pridno čita. Vsa čast ženskam, ki so prišle pomagati na izobraževalnem polju; s tem tudi pomagajo svojim možem in svojim družinam. V Darraghu je ponovil Proletarca A. Bertl, Prosveto pa F. Tinse (?). On je že več let invalid, ampak brez penzije.

Vedno je manj ljudi, ki verujejo, da je treba postreliti vse kapitaliste, ako hočemo, da se otresemo verig suženjstva. To je dobro znamenje in upanje na boljšo bodočnost, ki pride le z umom svetlega meča in demokracijo. Ako bi bili delavci v Evropi to upoštevali po svetovni vojni, bi ne bilo sedanjega klanja. Vsi socialni demokrati so tega mnenja. Ampak zadnji so bili — socialni patriotje. Mase so takim posvokam aplaudirale in se hotele maščevati nad tirani z orožjem. Sedaj ga imajo, toda kdo bolj umira: tirani ali delavske mase? Vprašajte tiste, ki so nas prezirali in se nam posmehovali pa nas nazivali s socialnimi patrioti.

Kot pravijo poročila, je v Rusiji zletel v zrak stotomilijondolarski jez in električne naprave, katere so zgradili ameriški inženirji v korist 30 milijonov ruskega naroda. Ta jez in električne naprave so bile ponos vse Rusije, ampak Stalin je ukazal, da morajo zleteti v zrak, da Hitlerjeva Nemčija ne bo imela koristi od teh naprav. Jože Stalin gotovo ni sumil takrat, ko je leta 1939 podpisal s Hitlerjem "nenapadalno" pogodbo, da bo prišlo do kaj takega. On je rayno

tako zabredel kot je njegov prednik Lenin, ki je pridobil kajzerjevo Nemčijo, da ga je prepeljala med vojno v Rusijo, da je deloval proti in končno tudi strmoglavil Kerenskijevo vlado. Slednji je bil socialni demokrat in je želel, da bi njegova domovina postala zgled vsemu svetu.

Zdaj se je ruski narod — ne pa Stalin — prebudil ob 11. uri in vidi, kdo so njegovi prijatelji. Sibirija je tako bogata, da bi preživela 300 milijonov ljudi. Dežela je šestnajstkrat tako velika kakor je Anglija. Premoga ima toliko, da bi lahko zalagala ves svet 300 let, kot tudi na zlati in drugih rudah. Njeno morsko obrežje meri 6000 kilometrov z bogatimi ribolovi. To so posnetki iz nemške knjige. Vse to Nemci dobro vedo, zato tudi slepo slede Hitlerju. Polovica Nemcev je bila sicer proti vojni, ampak so brez moči. Blizu pol milijona njih se nahaja v koncentracijskih taboriščih.

In zdaj je svet, posebno pa Evropa, zopet v katastrofi. Ujajmo, da se bodo naši potomci iz vsega tega kaj naučili in da bo dosežen pravičen mir.

Anton Zornik, zastopnik.

Za pomoč bednim

Cleveland. — Kadarkoli je šlo za kako dobro stvar med nami ameriški Slovenci, je bila naša naselbina vedno med prvimi. Sedaj, ko je prišla pred nas zopet potreba, da pomagamo zaslužnemu narodu v stari domovini, pa čakamo in nimamo dovolj dobre volje in čuta, da bi uvidevali, kaj vse se godi z našimi ljudmi pod nacizmom in fašizmom v stari domovini.

Med ameriški Slovenci se je započela akcija za pomoč tem zatiranim sužnjem našega rodu. Ampak akcija ni dobila zadostne razmaha. Zakaj ne? Njegov namen, da bi tukaj razpravljali o vzrokih, ki nas ločijo in katere hočejo nekateri navajati v izgovor. Toda, ko čitamo dnevno časopisje, vsi lahko vidimo, kaj se dela tam v domovini, ki je bila že od nekdaj skromna in siromašna, kaj šele sedaj, ko jim gestapo in drugi vse pobero in jih tirajo brez vsakega imetja v sužnost. Če so vesti resnične, odvajajo nedolžne otročičke hujše kot so jih Turki in Huni pred stoletji, dasi niso nič zakrivil, le da želijo živeti na svoji 12-stoletni zemlji.

Srce se trga človeku, ko čita ta poročila; neverjetno se mu zdi, da se more kaj takega goditi. Mogoče je tu pa tam kaj pretiranega radi propagande (da bi le bilo), toda če je le del resnice, tedaj nas mora vzbuditi k zavesti, da priskočimo na pomoč temu osirotelemu narodu, iz katerega smo prišli ameriški Slovenci.

Torej napredni slovenski Collinwood! Ali ne misliš, da je čas za nas, da pozabimo na predsodke in vse razlike med nami, se oklenemo skupno in skušamo kot še vedno v preteklosti nekaj do- prinehati za otenje bede tem siromakom v stari domovini? Zato je nujno potrebno, da se zdramimo in pridemo skupaj kot društveni uradniki brez ozira na prepričanje ali vero in se pogovorimo ter organiziramo postojanko v ta namen v našem prednem Collinwoodu. Sicer je že ustanovljen tako zvani centralni odbor, ki se shaja od časa do časa v prostorih SDZ. Nisem

imel časa, da bi se udeležil sestanka, kjer bi svetoval, naj centralni odbor funkcionira za ves Cleveland, toda postojanke bi morale biti povsod, kjer so naši narodni domovi. Te postojanke bi bile sodelovalne s centralnim odborom. Te postojanke bi najlažje ustanovili na ta način, da direktorji vsakega doma skliče skupaj vsa društva in druge organizacije, ki imajo tam centrum ali seje.

Torej slovenski Collinwood, kaj misliš o tej sugestiji? Ali smo pripravljeni, da napravimo nekaj humanitarnega za naše najbližje v stari domovini? Vsi narodi so se tega zavedli in delujejo med svojimi ljudmi z največjo požrtvovalnostjo. Torej pridimo enkrat v kratkem skupaj in rečimo vprašanje, ki je pred nami. Tudi glede primorskih Slovencev lahko kaj dobrega ukrenemo.

Apeliram torej na direktorji Slovenskega delavskega doma na Waterloo, da skliče tak sestanek. Na tem sestanku bi ukrenili, kar je nujno potrebno, določili kvoto za naš okraj in organizirali akcijo za zbiranje fonda. Skupna naselbina bi na primer lahko priredila veliko priredbo v tam namen. Ne vsiljujem nikomur nič, ako ni dobre volje med nami. Ampak naš Collinwood (severna stran) je bil še vedno dika napredka, se zavzel za vsako koristno idejo in še nikdar nismo bili zadnji. Potrebno je, da tudi tukaj nekaj storimo.

Kaj mislite, merodajni faktorji? Pridimo skupaj kak večer, da si povemo in izbistriamo pojme, ako je pomoč potrebna ali ne in kako naj pričnemo z akcijo. O vsem tem bi se pogovorili kot miroljubni, humanitarni ljudje.

J. F. Durn, 53.

Opice na vejah in v talarju

Milwaukee. — "Cream City ali Rumeno mesto." To sem pobral iz črne besednjaka, ki ga je spisal g. Trunk. Če je to pravilno ali ne, se ne bom prepričal, ker sam pravi, da tudi njemu dela preglativce ta šmentana angleščina. Preglativce dela tudi meni, torej bom počakal Novakovega besednjaka, da vidim, če se vjema. Pri meni je "cream" smetan, ne pa "rumena", pri njem je pa vse eno in isto.

Pa naj bo Milwaukee že "rumeno" ali pa "smetanasto" mesto, glavno je, da je med njim in Clevelandom ponehal "blitzkrieg" in da se je nekam poleglo tisto bobnenje. Barbič nam je v enem svojih dopisov lepo naštel ženske z njihovimi visokimi pozicijami in častnimi mesti. Ne vem, kako je mogel Barbič pozabiti na Adamovo rebro in na slavno Johanco. Ampak kaj se hoče, če ima človek drugo raztreseno svoje misli.

Ko sem bil še mlad, smo otroci radi hodili poslušati k sosedu, ko so molili večerno molitev. To nam je bilo v največjo zabavo, ker je gospodar vse "vstulil" v očenaš, pa kregal tega in onega. To je storil, ker je pozabil, da moli. Enako je pozabil svojo pridigo tudi tolmarni čupnik, ko je prišel na prižnico, pa se je spravil nad Volarce. Pridigo je pričel takole: "Ja, ja, veselo Aleluja, ja, juhuju, juhuju. Preklete barabe, hudič vas bo vzel! Kdo vriska po tolmarsko? Volare! Kdo nosi klobuke po strani? Volare! Kdo nosi puščice na prsih? Volare! Kdo lovi dekleta gori po senikih? Volare! — Prokleti lumpi! Naj jim Bog odpusti grehe, jaz jih ne bom. Amen."

Zdi se mi, da ni potrebno, da bi za tako pridigo človek hodil v "črne šole". Približno podobno pridigo sem slišal 21. avgusta na West Allisu, ko sem se udeležil pogreba člana dveh društev, ki so ga po smrti zavlekli tja, kamor živ ni hotel. Bil sem že na več cerkvenih pogrebihih tukaj in v stari domovini, toda take klobasarije še nisem slišal. Po končani maši gre čupnik v zakristijo, odkjer se vrne s strežnikoma do pokojnikov krste. Prečita tistih par besed, katerih ne razumejo živi ne mrtvi, potem pa je napravil pridigo ob krsti. Ta je bila podobna pridigi tolmarskega čupnika, samo vlekla se je kot črevesa. Zdelo se mi je, da je čupnik požabil, (Dolje na 3. strani.)

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

4. avgusta 1941

Slovanski narodi zorijo. Vojne, zasedbe, preganjanje in trpljenje, izgnanje trda šola. A ni zastoj. Uče in nauče se teh preizkušenj. Lahko rečemo, da raste modrosti. Svet je v zadnjih tednih videl nove njihove modrosti. Podpisan je bil ruski sporazum: več kot smo si upali, še pred kratkim. V Londonu je bil znan sklenjen in podpisan. Da, tega ne smemo biti, kako vlogo je igrala Anglija med slovenskimi narodi na poti do njihove večje države zrelosti. Na njihovi poti, da so prebrali pogubno lastnost, ki si je zaslužila vanska lastnost: nesloga. Anglija jim je pribežališče, kjer so se sešli v tej čudoviti promisljeni atmosferi, ki ni nikoli brez vpliva vsakogar. Med Poljaki imam prijatelje, že drugo leto tukaj. Počasi so spregledali: več smo bili zaverovani sami vase, samo mi smo bili trmasti. Preko meje nismo v sveta nismo poznali. Za sodelovanje s se je treba več uvidevnosti. Tukaj šele smo znali, kako si je sovražnik opomogel z našo slabostmi! Moj mladi ruski prijatelj, ki je tem odšel v Ameriko, mi je dejal, ko smo šli, da je Rusija napadla Poljsko, ko se z najdijami močmi upirala Nemčiji: "Tako n šlo naprej, moji ljudje ne marajo tega." In ste čitali v Ameriki, da pravi prvo pogrusko-poljske zveze: Vlada U. S. S. R. priznaje sovjetsko-nemška pogodba iz l. 1939. teritorialnih sprememb na Poljskem iz svoje veljavo. Ne, ni slučaj, da so mi t Londonu tako govorili mladi Slovani. In tukaj v Londonu sklepajo pogodbe, pozit konstruktivne pogodbe med Slovani, da kaj našli pravo pot za sodelovanje svojih burljivih, ekstremnih narav pod angle vodstvom.

Rusija je že s samo odločitvijo, da se stavlja nemškimi zahtevam, napravila k ki ga je danes nemogoče presoati v vsel govori pomembnosti in dalekosežnosti. Rus bila vedno uganka, v začetku nismo vedeli ko bo. Ko zdaj prihajajo vesti, kako se je žela bori proti sovražniku, se bolj in bolj ja misel, da bodo posledice tega brez važnosti. Kdo si upa ugibati, kje bo njih ja in konec! Gotovo pa je bilo od vsega četka, da so se prvič v zgodovini štiri alke države postavile ob isti strani v sve vojni: Rusija, Poljska, Čehoslovaška, Ju vija se bore na strani zaveznikov. Res je srečna Bulgarija je bila zapeljana na stran, ali bulgarsko ljudstvo bi prišlo k če bi moglo izraziti svojo voljo. Koliko pravili, kako se je Bulgarija zadnje čase kakor kdajkoli prej — in stiki med njo n sijo so bili v zgodovini vedno tako tesni — rala po Sovjetski zvezi za vodstvo in n Vestu prihajajo o nemirih v tej ubogi dež kar je Rusija v vojni z Nemčijo. Rada verjamem, vem pa tudi, da bodo brezbo satrli. — Štiri legitime vlade slovenskih so se zedinile in pridružile Zaveznicam ter glasile Nemčijo za svojega največjega s nika. In objubile so si, da bodo pora spore med seboj po prijateljsko. Nesre vonje so jih izučile. Vse drugače se je ob jo, kot so se v začetku pred dvema letoma sreče vojne in pa vodstvo Anglije. Da boljši časi ne bi privedli nazaj v zmote.

Čehoslovaška je bila med prvimi mo državnistvu. Kruto plačilo, ki ga je doh to, je ni napravilo zagrenjene in nesprav Ko se ji je pridružila Poljska v izgnanstv prvi sklenili zvezo, prvo zvezo med zavez ni državami sploh. Zedinili sta se, da sodelovali na vseh poljih zdaj in po vojni si bosta pomagali, da premagajo skupne vražnika in da poravnata spore med sab prijateljsko. Redno si izmenjujejo častn svojih dveh vojskah v pregnanstvu. Sk visoko šolo za svoje oficirje imata tukaj kratkimi so Čehoslovaki odlikovali 4 p generale in 6 drugih oficirjev s svojim višjim redom Belega leva. V zahvalo s Poljaki priredili svečanost: čehoslovaki nerali so dobili red Polonia restituta. V min na čehoslovško udeležbo v poljski proti Nemcem v jeseni l. 1939 nam je pri lo poročilo, da je 36 čehoslovških letalec bilo poljski vojni križ za pogum in pom so ju izkazali svojim slovenskim zavezni (Dolje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 29. avgusta 1921)

Domače vesti. V Barbertonu se je ustanovila slovenska mladinska godba pod vodstvom baba.

Delavske vesti. Kanaški rudarji so sp grozili s stavko zaradi aretacije Howata.

Inozemstvo. Matija Erzberger, vodja kalcev v Nemčiji, je bil umorjen.

Sovjetska Rusija. Sovjeti so obljubili lovanje z ameriško pomožno komisijo.

(Dolje iz prve kolone.)

ski diktatorji in ljudje, ki verujejo v dem cijo, ne morejo storiti ničesar drugega ka niti usta in roke in nadaljevati, nadaljeva nadaljevati boj — dokler ne padejo vsi tarski diktatorji do zadnjega.

Delegatje avne unije CIO paradirajo pred tovarno Curtiss-Wright Corp. v Buffalu, N. Y.

Novice z starega kraja

Slovenije

Novice z starega kraja. V starosti 80 let umrla v Ljubljani Rozalija Zelenova roj. Zoran, vdova pokojnega orožnika. — Po bolezni je premislila sodna žena Jelka Skubičeva. — V Ljubljani je umrl odvetnik dr. P. Flago. — Na Vrhnikih je bil ubit urar in posestnik V. Komerl. — V Kamniku umrla Marija Kersnovska.

LJUBLJANA

Prule se razvijajo. Prule se v toliki meri kakor v Ljubljani razvijajo. Mirje in Rožna dolina, ki sta bili nekdaj le idilične Prule, zdaj sodelujejo pri namerni izoblikovanju razvoja in izoblikovanju Ljubljane. Ta prijazna dolina tudi ne uživa tiste mirnosti, ki ji v resnici gre. Na njej ni Ljubljani tako mirno in mirnega kotička, saj se izpostavljajo južnemu soncu, ki ga severni vetrovi s seboj prinesejo. Na vzhodni strani je urejena mestna breg. Gruberjeva dolina, urejena prehode do vzhodnega dela in močne klonovale prijetno travo in zelenico. Podobno urejena tudi Špiča in breg. Cestice Janežičeve. Bilo ob tej priliki prišlo do dvignjenosti in utrjenosti, da se v središčnem padcu od Karle do mostu čez Ljubljano. Utrditelj pa bo treba še malo. Kakor predvidevajo, naj bi se na mestu, kjer se zdaj leži, postavila nova stavba. Na mestu, kjer se zdaj leži, postavila nova stavba. Na mestu, kjer se zdaj leži, postavila nova stavba.

vsem govora obeh predsednikov pokrajinske industrijske in trgovske zveze Cosulicha in Petrina.

Kakor je beležil "Piccolo", je prvi uvodno omenil, kako se je v preteklem letu omejil dotok surovin in sta se zato skrčili produkcija in izvoz. Kljub temu pa je industrijskem uspehu ohranili svoje obrate skoraj na isti višini in se tudi število v posameznih podjetjih zaposlenih nameščencev in delavcev ni bistveno zmanjšalo. Pri službenih statističnih podatkih je bilo v decembru 1939 včlanjenih v zvezi industrijske 1033 industrijskih podjetij z 41.027 delavci in nameščenci, v naslednjem decembru pa 1021 odnosno 39.133. Brezposelnost v industriji, je poudaril Cosulich, ni zavzela onega obsega kakor na drugih gospodarskih področjih. Poleg industrijske je bilo lani prisilno organiziranih v zvezi tudi 7100 obrtnikov.

Na zborovanju trgovcev je predsednik njihove zveze obehil razvoj trgovine od pričetka vojne dalje. Govoril je posebej o oskrbi prebivalstva z živili, skromni in drugimi potrebščinami, o kontingentiranju blaga in racionalizaciji življenja. Poudaril pa je, da kljub nastalem položaju tudi trgovci niso zmanjšali svojih obratov ne odpuščali svojih nameščencev in se tudi ne otrsali svojih davčnih obveznosti.

Tako sta ti dve kakor mnogo drugih zborovanj po deželi, ki so se jih vselej udeležili prefekti in fašistični tajniki posameznih pokrajin, pokazali, da se gospodarski položaj v deželi stvarno v vojnem času v primerjavi s prilikami pred vojno očitno mnogo spremenil. Tak je bil njihov namen in ta namen je bil v polni meri dosežen.

Pismo iz Londona

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Ko se je Rusija pridružila zaveznikom, so bili Čehoslovaki prvi med Slovani, da so sklenili z njo zvezo. Velika Britanija je sklenila zvezo 12. julija, pet dni kasneje 18. julija pa je že čehoslovaška vlada podpisala pogodbo z Rusijo. Sovjetska zveza je priznala Benešovo vlado kot edino legitimno čehoslovaško vlado. S tem je priznala njen položaj pred nemško okupacijo 15. marca, da njen položaj pred Monakovim, ki ga Rusija ni nikoli potrdila, česar se Čehoslovaki s hvaležnostjo spominjajo. Po točki 3. te pogodbe bodo ujetniki, ki jih je Rusija zajela na Poljskem, za katero so se šli prostovoljno boriti, tvorili čehoslovaško vojsko, ki bo prisegla zvestobo svojemu predsedniku in republiki, ki pa bo pod ruskim najvišjim vrhovnim poveljstvom. S smehom mi Čehoslovaki v Londonu pripovedujejo, da je veliko teh ujetnikov prišlo iz Rusije preko Indije in Cape Towna sem na Anglijo. "So jih Rusi kratkoinmalo izpustili?" — "Ne naravnost izpustili, ali pomagali so jim pobegniti." Pokazali so mi zadnjo številko njihovega vojaškega dnevnika "Naše Noviny", kjer pripoveduje Čehoslovaški letalec, ki je prišel sem po 16 mesecih ujetništva v Rusiji: "... Potem so toliko vedeli o nas. Tam šele sem razumel, zakaj smo rusofili. Prej sem si razbijal glavo, zakaj imamo Rusje tako radi, ko jih še ne poznamo ne. Ali tam sem naenkrat spoznal, ko sem se z njimi razgovarjal, da so to naši ljudje, dobrih, gostoljubni, demokratični, nevojaški, premišljuječi, vidiš, ali te ruske misli so bolj jasne kakor moje, bolj globoke, bolj so prebrisane. Bila je zanje čast, da so mogli govoriti s Čehom. Imeli so nas radi, ali to sem že tolikokrat povedal..." Še prav poseben so Čehoslovaki veselili svojega dogovora z Rusijo, ker, kakor je govoril predsednik dr. Beneš 26. julija: "... S sovjetsko Rusijo imamo torej spet zavezniško zvezo kakor l. 1938 ali kakor z njimi imamo zvezo tudi z Veliko Britanijo, pa poudarimo tako skupaj drug ob drugem v boju in do končne zmage in skupno z njimi bomo sklepali mir!"

Poljake je poznal do zdaj svet bolj po njihovem junaštvu in nesprejemljivosti kakor pa po širokopotezni državljanski modrosti. Zato smo vsi strmeli, ko je pretekli teden poljski ministrski predsednik Sikorski naznanil pri obedi inozemskih novinarjev v Londonu, da je rusko-poljski sporazum pripravljen za podpis. Govoril je v poljski, kraljevski jezik vam je to, če je lepo govorjen — tako je bila pomembna in svečanost, prilike se povdarjena. Sledil je 30. julij 1941 v londonskem Foreign Office, kjer sta M. Majski za Rusijo in gen. Sikorski za Poljsko podpisala zvezo. Priči sklenjene zveze sta bila Mr. Churchill in Mr. Eden. Za kulisami morda več kakor priči, zveza je bila zasnovana in nasvetovana po modrosti angleških državnikov, a izpeljana in ustvarjena za podpis po uvidenosti zastopnikov dveh največjih slovanskih držav. Da bi le bil to začetek sodelovanja teh dveh velikih svetov pri ureditvi nove Evrope! Dveh svetov, ki sta si tako različna, nasprotna v mnogem, ki pa se v svetovnih krizah vedno najdejo na skupni strani. Ni to slučaj, to je nujnost, ker v bistvu anglosaksonska in slovanska narava stremita za pravičnim in poštenim, čeprav so pota njunih stremiljenj tako različna. Kakor smo že omenili, je prva točka sporazuma, da Rusija prekliče svoj dogovor z Nemčijo glede Poljake, v zameno pa poljska vlada razglasi, da ni vezana z nobenim dogovorom s kako tretjo silo, ki bi bil namenjen proti Rusiji. Obe državi proglašata Nemčijo za glavnega sovražnika, obljubljata si vsi medsebojno pomoč v boju proti njem. 300.000 poljskih ujetnikov v Rusiji bo tvorilo poljsko vojsko pod poveljstvom, ki ga bo imenovala poljska vlada, a ki bo služila pod ruskim najvišjim vojaškim poveljstvom na ruskem ozemlju, v katerem pa bo zastopana tudi poljska vojska.

Jugoslovani so šele komaj prispeli sem, a ni dvoma, da bo njihova prva skrb, da se pridružio z zvezami drugim Slovanom.

Glasovi iz naselbin (Nadaljevanje s 2. strani.)

da čaka društveno članstvo, da sprejme pokojnika do groba.

"Marta, Marta, pridna si." S temi besedami je župnik pričel pridigo. Nam je povedal, da so te besede iz sv. evangelja in pričel s tri kilometre dolgim "fishing lajnom" vleči pokojnikov rep iz žungle. "Povej ti, ki praviš, da si od opice, ti slovenski odpadnik, ti izobraženec. Povej, kdaj ti je odletel rep. Povej ti, ki praviš, da ni Boga, zakaj ne greš v džunglo. Zakaj se s svojim repom ne obešaš po džungli in skačeš po drevesih? Povej ti, ki praviš, če je Bog, naj se ti prikaže. Povej, zakaj ne migaš več z repom, povej ti, ki praviš, da si nisi videl Boga. Povem ti, kadar ga boš videl, takrat bo prepozno. Zameri, da si odpadnik, ti opica, ki praviš, da si od opice..."

Tako se je glasila pridiga westališkega župnika ob krsti pokojnika. Mislil, da ni ne v božjo niti človeško čast nikomur, tudi ne pokojniku v korist. Siljal sem lepe dovpite na račun župnika in tistih, ki so dali pokojnika zavleči v cerkev, česar se ni mogel ubraniti.

Ker je bil tiste dni tukaj ravno "state fair", sem šel po pogrebu malo tja pogledat. Noge so me zanesle tudi k opicam. Na moje začudenje opazim eno, da nima repa. Vprašam jo, kdaj ga je zgubila, toda odgovora ni znala. Oglasil pa se oskrbnik zoologičnega vrta, da tista opica še nikdar ni imela repa in da vse opice nimajo repa. Dejal je, da so opice z repi in opice brez repov. Jaz bi pa dodal, da so opice tudi v talarjih. Če se nimajo opičjega repa, imajo pa opičji razum, ker drugače bi ne delali takih pridig kot sem je slišal 21. avgusta na West Alisu.

Frank Gabr.

Vsekega nekaj

West Middlesex, Pa. — Zadržanje sem poročal o smrti nesrečnega Alberta Novaka iz Whittlana pri Sharonu. Bil je pri vojakih v Jacksonu, Miss. Ko se je tam v družbi treh tovarišev peljal na neko zabavo, je nekdo treščil v njh avto, da je Novak zletel skozi prednje okno ven. V nezvesti je bil dva dni, 8. avgusta pa je poškodovan podlegel. Tu drugi trije so bili močno poškodovani. Tako je pravil mlad vojak, ki je mrtvega spremljal do tukaj in se tudi udeležil pogreba.

Ko sem nesrečnega Alberta

Ne bo jim to težko, ker kakor mi je rekel čehoslovaški minister dr. Hubert Ripka: "... njihovi prihod v London bo omogočil obnoviti prijateljske jugoslovanske odnose s Čehoslovaško, Poljsko in Rusijo. Vsi imamo najgloblje občudovanje za junaki neomajnost, s katero se jugoslovansko ljudstvo zoperstavlja in tako skrajšuje boj proti surovemu napadalcu". Treba jim bo samo obnoviti dobre odnose z ostalimi Slovani. Slova med slovanskimi ljudmi res ni več tako neverjetno dejstvo kot je vse dolgo kazalo.

Dolenjka.

obiskal ob mrtvaškem odru, je bil ves obložen s cveticami in pogrnjen z ameriško zastavo. Pokopan je bil 14. avgusta na irskem pokopališču. Predno so ga spustili v grob, so vojaki oddali tri strele v zadnje slovo. Vsi spremljevalci smo imeli solzne oči.

Dne 9. avgusta smo z banketom in plesom obhajali 15-letnico društva 174 ABZ. Udeležba je bila bolj majhna, toda lučna. Richard Robic in Millie Novak sta nam zapela par pesmi. Glavni govornik je bil mr. Pikec iz Strabana. Povedal je marsikaj in spodbujal mladino za slovenske organizacije. On je pred več leti živel v Sharonu. Rekel je, da se je v tem času pri nas marsikaj spremenilo, toda od nas je odnesel en spomin, ki ga ne bo nikdar pozabil. S prijateljem Johnom Pavlenčem sta namreč najela konja in kočijo in se vozila. Ker je bil konj bolj lenega kova, sta ga morala bikasiti, kar pa tudi ni dosti pomagalo. Zmislita se, da bi ga mogoče odžvela s štopsom. Dala sta mu ga pol kvarta, potem pa je šel kar po lastu. Ko prideta s konjem v hlev, vpraša gospodar, zakaj je konj tako moker. E, tekel je kot vrag, da ga ni bilo mogoče nazaj držati, pravita. Gospodar se je nasmajal in rekel, da je to pravi, ko je konj tako dirjal. Bil je vesel, ker sta ga hvalila.

Dne 17. avgusta smo imeli pri nas v šumi domačo zabavo, pekel koruzo, krompir, klobasice in koštruma. Bila nas je vesela družba s tremi godci na harmonike. Med nami so bili tudi Clevelandčani: družina Fabjančič, mrs. in mr. Borštnar, ki tam vodi gostilno, mrs. in mr. Novak s harmoniko, mrs. in mr. Siskovih. Tudi iz Loraina so nas obiskali ta dan Žuharletovi, pogrešali pa smo clevelandkega Hrabarja in Joeva Irmara iz Akzona.

Naš mladinski krožek 21 SN-PJ se pridno vadi in pripravlja, da bo šel na konvencijo v Pittsburgh in tam nabaval delegate. Med delegati te konvencije SN-PJ bo tudi nekaj naših starih ožjih prijateljev. Ker se nimajo dolgo videli, bi želeli, da bi mogoče obiščejo tudi našo naselbino (Sharon), ki je oddaljena od Pittsburgha le 74 milj in od Youngstowna samo 14 milj.

Dne 17. avgusta je obiskal našo naselbino in Slovenski dom mr. Okoliš s hčerko iz Barber-tona. Udeležila sta se tudi seje društva 174 ABZ. On bi moral biti glavni govornik na 15-letnici tega društva, toda je imel za drček. Nadomestil ga je mr. Pikec iz Strabana. Mr. Okoliš se je oprustil. Našo naselbino je prvi obiskal in potretal vse članstvo.

Hvala vsem za obisk naše naselbine.

Anton Valentič, 262.

Na obisku in drugo

Imperial, Pa. — Dne 16. avgusta popoldne, ko se je vrnil sin Anton z dela, smo se hitro odpravili in se odpravili na obisk z mojo starejšo hčerko, ki je bila ravno na počitnicah. Šli smo v Salem, O., kjer žive naši prijatelji, doma iz vasi Ravna pri St. Rupertu na Dolenskem, kot je tudi podpisana. Po mnogih letih smo se zopet našli. To sta Frank Kordan in njegova sestra mrs. Ocepke.

Ko smo se pripeljali v Salem, smo se ustavili pri Mihevcvih, kjer so imeli tudi obiskovalce. Tam je bila namreč njena sestra Jerica Kotnik iz Akzona. Mrs. Mihevc je bila v obdobju, da bi šla na piknik v Okard, toda ni bilo mogoče, obenem so pa tudi v Salem imeli piknik. Jakob Mihevc nam je pokazal do Kordanovih, kjer so nas lepo sprejeli in takoj smo bili povabljeni na piknik. Tam sem se spoznala z več člani in članicami SN-PJ in Citateli Prosvete, tudi s mrs. Anno Ocepke, do katere me je peljala mrs. Kordan. Bilo je že pozno, ko prideva tja in Anna je bila še v postelji. Ampak kot pravi pregovor, kdor teha, se mu odpravi. In mrs. Kordan je toliko črna trkala, da je prišla odpirati Anna. Ko ji je povedala, da smo prišli iz Pernyevanije, je takoj poklicala mamo. Zelo smo bile vesele tega svidenja. Anna je odšla v Ameriko leta 1909 in se

Slovenska Narodna Podporna Jedinota
2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Vincent Calkins, predsednik 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider, gl. tajnik 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gredichak, pomoč taj. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vespich, gl. blagajnik 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Philip Godina, upravitelj glasila 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, urednik glasila 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vitich, prvi podpredsednik 708 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Frank Balke, drugi podpredsednik 1538 A. W. Walker St., Milwaukee, Wis.
John Podber, Jr., prvi distriktni podpredsednik Box 127, Strabana, Pa.
Omarus Bernick, drugi distriktni podpredsednik 5387 W. 65th St., Cleveland, Ohio
John Blamich, tretji distriktni podpredsednik 148 Prospect St., Oglesby, Ill.
Edward Tomala, četrti distriktni podpredsednik 333 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:

Malik Petrovich, predsednik 533 E. 15th St., Cleveland, Ohio
Vincent Calkins 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vider 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vespich 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Oth 231 E. Prospect Ave., Cleveland, Ohio
Donald J. Lestich 1357 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Joseph Zupan 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Gurek, predsednik 414 W. May St., Springfield, Ill.
Frank Barbi 19311 Muskhon Ave., Cleveland, Ohio
Anton Stulac Box 27, Anna, Kansas
Frank Valerich 315 Toner St., Luzerne, Pa.
John Trebil 208 287, Strabana, Pa.

NAZORNI ODBOR:

Frank Zalik, predsednik 2901 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Walgal 33 Westcote Ave., Peru, Illinois
Miles Mdivashak 13205 Arcado Ave., Cleveland, Ohio

Dne 17. avgusta smo imeli pri nas v šumi domačo zabavo, pekel koruzo, krompir, klobasice in koštruma. Bila nas je vesela družba s tremi godci na harmonike. Med nami so bili tudi Clevelandčani: družina Fabjančič, mrs. in mr. Borštnar, ki tam vodi gostilno, mrs. in mr. Novak s harmoniko, mrs. in mr. Siskovih. Tudi iz Loraina so nas obiskali ta dan Žuharletovi, pogrešali pa smo clevelandkega Hrabarja in Joeva Irmara iz Akzona.

Naš mladinski krožek 21 SN-PJ se pridno vadi in pripravlja, da bo šel na konvencijo v Pittsburgh in tam nabaval delegate. Med delegati te konvencije SN-PJ bo tudi nekaj naših starih ožjih prijateljev. Ker se nimajo dolgo videli, bi želeli, da bi mogoče obiščejo tudi našo naselbino (Sharon), ki je oddaljena od Pittsburgha le 74 milj in od Youngstowna samo 14 milj.

Dne 17. avgusta je obiskal našo naselbino in Slovenski dom mr. Okoliš s hčerko iz Barber-tona. Udeležila sta se tudi seje društva 174 ABZ. On bi moral biti glavni govornik na 15-letnici tega društva, toda je imel za drček. Nadomestil ga je mr. Pikec iz Strabana. Mr. Okoliš se je oprustil. Našo naselbino je prvi obiskal in potretal vse članstvo.

Hvala vsem za obisk naše naselbine.

Anton Valentič, 262.

Rusko-ameriško sodelovanje in Alaska

Največja posest Amerike, kupljena od Rusije l. 1867, ima obširna nerazvita naravna bogastva

Obljuba ameriške vlade, da bo povsem pomagala Sovjetski Zvezi v njeni borbi proti napadu nacistične Nemčije in njenih podreptikov, zopet prinaša v ospredje Alasko, največji teritorij Združenih držav.

Alaske 586.000 kvadratnih milj snega, ledu, gozdnatih dolin in bogatih rudnih skladov je nekdaj posedovala Rusija. Leta 1867 so Združene države po državnem tajniku Williamu H. Sewardu kupile to ogromno ozemlje od carske vlade za \$7.200.000.

Da si človek predstavlja obširnost tega ozemlja, naj je pove-mo, da je Alaske več kot šestkrat bolj obsejna od Jugoslavije. Obširnost je tedaj jako kritična. Sewarda, češ da je potrošil javni denar za pulko ledenico. Od tedaj pa je Alaske — samo glede zlata — proizvedla skoraj sto-krat več kot je znala izvirna kupnina. Njeno ribarstvo, rude in gozdovi še vsebujejo neizmer-no narodno bogastvo, ki se ne da izračunati.

Valic bogatim zlatim rudni-kom pa je naseljevanje in obde-lovanje Alaske napredovalo le jako počasi. Dasi je onih neko-liko tisoč Rusov, ki so tam žive-li za časa nakupa, zdavnaj že iz-ginilo s svojimi potomci vred, i-ma ves teritorij danes le 60.000 prebivalcev in večjo polovico teh tvorijo Indijanci in Eskimi. Naj-novejšo kolonizacijo je vlada poskusila z naseljevanjem dela bogate poljedelske zemlje z A-merikanci, ki so bili v bedi radi nezaposlenosti.

V zadnjih letih pa so merodaj-ni ljudje toliko v Združenih dr-žavah kolikor v Kanadi zahteva-li, da je treba utrditi Alasko v svrhu obrambe. Zanitavo je spo-minjati se, da je bila Rusija svo-je čase tako voljna odstopiti A-lasko ravno zato, ker je smatra-la njeno obrambo za nemogočo. Moderne iznajdbe pa so vse to spremenile. Pri mestih Unalaska, Kodiak in Sitka je ameriška mornarica že na delu razkriljenja zračnih, podmornških in morna-riških baz in troši na tem deset-krat toliko kolikor je Seward plačal za Alasko. V zadnjem ča-su je pretna Japonske in čim dalj večje sodelovanje med Zdru-ženimi državami, Angleško, Ka-nado in Sovjetsko Rusijo še bolj pospešilo tamošnje utrjevanje.

Največje pomanjkanje Alaske je bilo v pogledu prometnih in prevoznih sredstev. Gradnja do-brih cest je bila večkrat predla-gana. Velikansko podjetje, o katerem se je večkrat govorilo, namreč gradnja motorne ceste, ki bi spojila Alasko z Buenos Airesom z direktno progo od Fairbanka v Alasko čez Kanado, Združene države, Mehiko, Cen-tralno in Južno Ameriko, se u-tegne uresničiti v bližnji bodoč-nosti. Ta panameriška cesta bi bila 17.000 milj dolga in 11.000 milj te ceste je že v rabi.

Podatki o rudarstvu za leto 1940 so nadaljnji dokaz o vred-nosti tega redko naseljenega o-zemlja. Ne le, da je bila produk-cija zlata večja kot kdaj poprej, razun v prvih letih odkritja zla-ta, marveč so začeli izkopavati v večji meri tudi platino, kosi-ter, antimonij, živo srebro, sre-bro in premog. Obrambni pro-gram je seveda pospešil eksploa-tiranje teh potrebnih rudnin.

Iz vojaškega stališča le Alaske skrajni del pacifične obrambe. To velja zlasti za dolgo vrsto Al-jutskih otokov, ki se spajo tja do Azije v polukrogu. Nekateri iz-med njih so le 700 milj daleč od najbolj severne japonske trdnja-ve in baze pri Horumushiru. A-laska je v črti skozi severni te-čaj bliža Evropi kot katere dru-ga točka Združenih držav in to je z ozirom na razvoj aviacije jako važno.

Na tak način utegne nov spo-zrazum med Združenimi država-mi, Veliko Britanijo in Sovjet-sko Rusijo indirektno povzroči-ti največji razvoj Alaske v nje-ni zgodovini. — Common Council — F.L.I.S.

Mladi farmarji dobivajo navodila od poljedelskega veččaka v šoli v Orangeburgu, S. C.

ZELENI GRADOVI

Ljubezenski roman iz južnoameriških divjin

Spisal W. H. HUDSON

Prevedel IVAN JONTEZ

(Se nadaljuje.)

Rjoveči koncert je trajal kakor tri ali štiri minute. Jaz sem potem še nekaj časa čakal in ko ni bilo več glasu od mojega nevidnega spremljevalca, sem odšel iz gozda in proti indijanskemu naselju.

Četrto poglavje

Možno je, da nisem bil zmožen treznega presojanja dogodkov, ki so se dogajali okrog mene, dokler nisem bil iz obseja gozdnih senc — na prosti planjavi, kjer je dnevna svetloba kazala stvari takšne, kakršne so v resnici bile in se je prenapeta domišljija nalik razkrinkanemu, zasmešanemu žonglerju naglo potuhnila in skrila. Mo sem se domov gredoč na pol poti ustavil na golem grebenu in se ozrl nazaj na gozdno globel, se mi je pravkar doživela prigoda že začela dozdevati kar smešna, vključno s okolščine pripravljaj, tajinstveni preludij, ki me je uveljaval v nekaj, kar je prekašalo najbujnejšo domišljijo in vse antične in moderne pravljice in tragedije — nazadnje zaključeno s koncertom tulečih opic. Koncert je bil v resnici imeniten, nad vse presenetljiv dogodek v naravi, vzlic temu pa si nisem mogel kaj, da se ne bi, sedeč na velikem kamnu, prisrčno zasmejal.

Sonce je tonilo za gozd, kažoč svojo veliko rdečo oblo med vejicami drevesnih vrhov, ki so se zdeli kot slepeči zeleni plameni, dočim je nižje zajemala gozd neprodna tema.

Zroč na ta prizor, sem postal zelo dobre volje. Spomin na čudovito prigodo v gozdu mi je vzbujal prijetne občutke, zlasti spričo zavesti, da sem jo srečno preživel, ne da bi bilo kako človeško oko priča moji slabosti, in da je tajna, ki me je očarala, še vedno obstojala. Naj se je zdelo kriza v gozdu zdaj še tako smešna, toda tajinstveni glas, ki je bil povzročitelj tega, je bil v resnici nekaj čudovitega. Jaz sem bil zdaj trdno prepričan, da je prihajal od razumnega bitja; in čeprav sem bil preveč materialističnega mišljenja, da bi tudi za trenutek videl v tem nekaj nadnaravnega, sem vendar čutil, da je imelo Kva-kovo pripovedovanje o Didini hčeri močnejšo realno podlago kot se mi je sprva videlo. Bilo je očitno, da so Indijanci poznali tajinstveni glas in se ga zelo bali. Toda oni so bili divjaki in njihov način mišljenja je bil drugačen od mojega; in brez ozira na to, kako prijazni bi bili napram kakemu pripadniku višje stoječih plemen, je bila v njihovih odnosih do njega vedno primitivna zvižavnost, delno sad nezaupanja, ki je podrtavala vsa njihova dejanja in besede. Biti odkriti napram belcu, tako kakor otrok, je za te divjake prav tako nemogoče kakor je nemogoče za belca, približati se njihovi stopnji miselnega razvoja. Zato so nenavadno redkobesedni o vsem, kar bi utegnilo zanimati tujca in ta njihova redkobesednost, skrita pod lahko otipljivimi lažmi in glumljeno zabistostjo, narašča v razmerju s tujčevjo radovednostjo.

Njim je bilo jasno, da me je neka stvar v gozdu izredno zanimala, zato nisem mogel pričakovati od njih nobenih pojasnil, ki bi mi pomagala razvozlati to uganko; in jaz sem zaključil, da so Kva-ku njegove besede o Didini hčeri povsem slučajno ušle v trenutku razburjenosti in da bi bilo vsako nadaljnje povpraševanje brez haska. Pa tudi bati se mi ni bilo treba ničesar. Nevidno bitje, ki je posedovalo čarobni glas, je bilo morda razposajeno, izmikljivo in prekipeljavajoče fantastičnega smisla za humor, toda jaz sem bil prepričan, da je bilo prijateljsko razpoloženo napram meni, dočim

najbrž ni maralo za Indijance, saj se je tisti dan oglašalo šele potem, ko je moj Indijanec odnesel jadrno pete; in njegov glas je izzvenel jezo, ki jo je utegnilo povzročiti dejstvo, da sem bil v družbi Indijanca.

Tako sem gledal na položaj. Ko sem se vrnil pod krov mojega gostitelja, se vsedel med svoje indijanske znance; ki so čepeli okrog kotla s perutnino in ribami v omaki ter se odzvali nememu vabilu ene izmed žensk, ki mi je z zgornjega kretinjo pokazala, naj z roko posežem v kotel.

Kva-ko je ležal v svoji viseči postelji in, mislim, kadil; vsekakor ni čital. Ko sem vstopil, me je debelo pogledal, kakor bi se čudil, da sem se vrnil živ in vrhutega še tako dobre volje. Jaz sem se mu na glas zasmejal, nakar se je on spet nebržno stegnil po svojem ležišču. Čez trenutek ali dva pa sem vzel iz žepa svojo kovinsko škatlico za žvigelce ter mu jo vrgel na prsa. Fant jo je hlastno pograbil z obema rokama; se dvignil ter silno presenečeno zastrmel vame. Na obrazu se mu je videlo, da kar ne more verjeti svojim očem, kajti vedel je, da ni držal svoje objube ter se že sprijaznil z neprijetno zavestjo, da je bil za zmirom zapravljen miškavo nagrado. Nato je planil iz postelje, zmagovalno mahal s škatlico okrog sebe in njegov inace mrk obraz je žarel neprikrite radosti.

Fant je bil v hipu obkoljen od ostalih, ki so se gnetli okrog njega in stegali roke po čudoviti škatlici, da bi jo otipali in občudovali, dasi so jo bili že nekaterikrat videli v svojih rokah. Ampak prej je bila škatlica moja, tujčeva, dočim je bila zdaj Kva-kova, enega izmed njih samih, kar je nedvomno povečalo njeno lepoto in sijaj. In krasni petelinček na pokrovu — naslikan najbrž v Parizu, toda povsem enak petelinom v Guayani, kjer jih negujejo kakor pri nas mačke in kanarčke — se jim je moral zdaj videti neznanako lep. Ampak Kva-ko, ki ni imel nič proti temu, da bi občudovali njegovo škatlico, je ni hotel dati iz rok in jim je pompozno naznanil, da ima samo on to pravico, kajti škatlica je samo njegova za vse večne čase; in da si jo je prislužil, ko je — junak brez primerel — spremil mene v zakleti gozd, v katerega se oni — bojazljive kreature! — ne upajo stopiti. Njegovo bahanje me je seveda zelo zabavalo.

Ko se je vznemirjenje podelilo, je Runi, ki je do tlej dostojanstveno molčal, izustil nekaj opazk, katerih očitni namen je bil, pripraviti mene do tega, da bi povedal, kaj sem videl in slišal v gozdu, o katerem je šel tako slab glas. Jaz sem brezskrbno odgovoril, da sem videl mnogo ptičev in opic — tako krotkih opic, da bi si upal tudi jaz katero podreti, če bi bil s seboj imel enega njihovih pihalnikov, čeprav nisem še nikdar poskušal streljati s tem orožjem.

To pripovedovanje o obilici divjačine, zlasti opic in njihovih krotkosti jih je zanimalo, dasi najbrž ni bilo nič novega, kar se jim je zdelo čudno, je bilo to, kako krotke so morale biti, da sem se jim mogel tako približati jaz — belokožni tujec, ki se ne zna približati divjačini neslišno kakor rjakokožni, ostrooki nagi divjaki. Runi je na vse to zgolj pripomnil, da ne morejo loviti tam, nato me pa vprašal, ali se nisem ničesar bal.

"Ničesar," sem brezskrbno odgovoril. "Stvari, katerih se vi bojite, ne morejo škodovati belemu človeku in pomenijo prav toliko zame kot to le" — in jaz sem vzel na dan drobec pepela ter ga odpihlil v zrak. "Proti drugim sovraknikom pa rabim to le," sem dodal ter se dotaknil svojega samokresa. Zelo pogumen govor — tik po epizodi z aragvatli! — in jaz ga nisem izustil brez mentalnega zardevanja.

(Dalje prihodnjič.)

no bilo, da ga je sam lahko slišal.

Mladenka je prišla naravnost v utico, udobno sedla in pričela plesti.

"Cvetka, govori bi rad s teboj," se je zaslislal za utico pri-tajen glas.

Cvetka se je prestrašila, ko pa je spoznala svojega rešitelja, se je neizmerno razveselila, kajti tudi ona je vse te dneve mislila nanj in hrepenela po njem.

"Tudi jaz bi rada govorila s teboj," je drhteče odgovorila, toda ne tu. Lahko bi naju kdo opazil. Pojdi doli k soteski in me tam počakaj."

Marko se je urno podal proti soteski. Sreče mu je od sreče in veselja glasno vriskalo. Njegova največja želja se mu bo izpolnila.

Cvetka je prišla kmalu za njim. Ko jo je Marko zagledal, se mu je zdelo, da jo vsa pokrajina praznično pričakuje. Kakor da bi pravilna vila posetila sotesko!

Cvetka je spregovorila prva: "Oprosti, Marko, tako nerodno sem ti zadnjič izkazala svojo hvaležnost. Ne moreš si misliti, kako mi je bilo hudo, ko sem videla, da so za plačilo naščuvali pse nate. Tako sem jokala in se bala, da ti store kaj hudega."

Marko ji je ves v zadregi zatrdjeval, da ni bilo nič hudega, da je vaje preganjanja in da ga ne more nihče ujeti.

Potem sta se dolgo pogovarjala. A o ljubezni nista črhnila niti besede, čeprav je vsak njun pogled, vsaka njuna kretnja in vsaka beseda izdajala ljubezen dveh mladih src.

Poslovia sta se precej pozno in si obljubila, da se prihodnji dan zopet sestane na istem prostoru in ob istem času.

Šele, ko je drevje zagrnilo Cvetko, se je Marko napotil domov. Toda ne počasi, nego je dirjal ob soteski in skozi goščavo kakor neugnan veter. V sru mu je igrala nepopisna sreča in radost. Domov je prihitel ves zasopljn in razigran. Mati je mislila, da so ga zopet preganjali Mejakovi in ga svarila, naj pazi, da ga ne bi enkrat zares ujeli. Marko se ni zmenil za materino svarilo in v odgovor ji je živžgal in prepeval, a misli so mu poletavale k lepi, zlatolasi Cvetki.

Za Cvetko in Marka se je pričela v soteski pri žuborečem potoku nevenljiva pomlad. Njuno ljubezen ni motila nobena stvar. Bila sta še preveč mlada, da bi skrbela, kaj jima prinese prihodnji dan. Pozabila sta na vse drugo, razen na sebe in svojo mlado ljubezen.

Toda njune sreče je bilo kmalu konec. Nad njiju se je mahoma vlegla zlokobna senca. Mejakova služinčad je opazila redne Cvetkine izprehode proti soteski in jela nekaj sumiti. Pričelo se je šepetanje, da se gospodarjeva hčerka v soteski pri potoku shaja z ljubcem. To je prišlo na ušesa tudi zvestemu Mejakovemu oskrbniku Joštu. Mož je videl v tem lepo priliko, prikupiti se Mejaku in mu dokazati, da ne skrbi samo za njegovo posestvo, ampak tudi za blagor njegove hčerke Cvetke. Že takoj drugi dan se je hotel prepričati, koliko je resnice na govoricah. Ko se je Cvetka zopet napotila na izprehod, se je prihuljeno plazil za njo proti soteski, kjer je že čakal Marko. Ne da bi lju-

Nov parnik Japan Mail, ki je bil zgrajen v ladjedelnici Sun Shipbuilding Co., Chester, Pa., za družbo American Mail Line.

bimca najmanj slutila, da ju kdo zalezuje, sta se ob svidenju goreče poljubila.

Oskrbnik je sedaj imel dovolj močan dokaz o ljubavnem razmerju med sosedovim Markom in gospodarjevo hčerko Cvetko. Urno se je napotil domov in povedal gospodarju, kaj je videl v soteski.

Mejak je skoro pobesnel od jeze.

"Potepuha bom ustrelil kakor psa!" je divje besnel in grozil. "S pasjim bičem ga bom tako pretepel, da bo pomnil vse svoje življenje! Ni dovolj, da mi dela škodo na posestvu in krade sadje, sedaj mi hoče še zapeljati hčer! Zdrobim ga! Na mestu ga ubijem!"

Vzel je pasji bič in odhitel kakor grozeč vihar proti soteski. Oskrbnik mu je pa sledil kakor zvest kužek. Če bo potrebno, bo priskočil gospodarju na pomoč, si je mislil.

V sotesko sta pridrvela baš, ko sta se Marko in Cvetka zaljubljeno poslavljala. Dolgo časa sta si zrla v oči in nista se mogla nagledati drug drugega.

Cvetka je očeta prva opazila. Od samega strahu je skoro omedlela.

"Oče!" je prestrašeno vzkliknila in izpustila Markovo roko. Po Marku je vse zagomazelo. V njem se je za sekundo vršil srdit boj. Ali naj beži in pusti Cvetko samo z očetom? Ali se mu naj postavi po robu? Ni se ga bal, kajti bil je velik in močan.

Toda še preden je imel Marko čas obrniti se in pogledati sovrakniku v obraz, ga je stari Mejak z vso silo oplazil z bičem po glavi. In potem še enkrat in še enkrat in še enkrat. Marko se je z vso silo zagnal v pobesnela divjaka in mu hotel iztrgati bič iz roke, tedaj pa se je vanj zagnal še oskrbnik in ga podrl na tla.

Stari Mejak je skoro ponorel. Ni pogledal, kam je udaril, nego udarjal z bičem, kamor je padlo. Iz Markovega telesa je brizgala kri, glava in obraz sta bila polna ran, toda to Mejaka ni ustavilo, temveč ga je še bolj togotilo in tepel, tepel je ubogega, nezvestnega Marka.

"Na, še eno, še eno, da boš pomnil zavajati mojo hčer!"

Naposled, ko je mladeniču skoro vse telo z bičem razmesaril, je nasilnež odnehal.

Uboga Cvetka je pri pogledu

na divjanje svojega očeta nad njenim ljubimcem omedlela. Oskrbnik jo je nezavestno nesel domov.

V krvi ležeč se je Marko zavedel šele čez nekaj ur. Njegova prva misel je bila, če ga je Mejak oslepil, kajti oči so mu bile s krvjo zalite in ni videl nič pred seboj. Jel se je otipavati po obrazu in malo pod levim očesom je zatipal skoro pol palca globoko rano.

"Slep!" se mu je s hudo bolečino izvil iz prs. "Oj, Mejak, grozno boš plačal za svoje krvavo dejanje! Strašno se bom maščeval nad teboj! Cilj mojega življenja bo maščevanje nad teboj!"

Marko je zbral vso moč, ki jo je imel še v sebi in skušal vstati, toda ni mogel. Potem se je začel plaziti po vseh štirih proti soteski k potoku. Pogled nanj je bil grozen, nepopisno pretresljiv. Bil je kakor smrtno ranjena žival, ki napenja vse sile, da se priplazi do skrivališča in skrije pred smrtnim sovraknikom.

Z nečloveško voljo in silnim trudom je Marko končno dose-

gel potok. Prišel si je na oči in ko so otekline ma-plahnele, je zopet spre-kar ga je navdalo z nep-srečo. "Z vidom se bo laš-ševati kot brez njega!" je pri sebi odločno dejal.

Ponovno se je skušal po-ti na noge, toda ves trud zaman. Vse telo je gorelo sami grozni bolečini. Čutil bo omedlel. Porabil je v-moči in se zavlekel v lukn-skalovjem, nakar se je po-onesvestil.

Nad sotesko je prišla no-visokih dreves je svetila luna in razlivala svoj sij-pokrajini, a Marko je še-ležal nezavesten v lu-skalo.

Markova mati je živela prestanem strahu, da se kega dne kaj hudega zgodi, ker je uhajal na Mej-posestvo. Toda do noce-j vselej dočakala sina in se rila.

V Gorenčevi hiši je odbo-že polnoči, a Marko se še vrnil. Mati Gorenka je po-z vsako minuto bolj ne-Nervoznost sta kazala tu-mači pes in mačka, ki sta-tako nemirno obnašala Markova mati. Ko sina le-lo, je mati obupno zajok-dejala psu Sultanu:

(Dalje prihodnjič.)

POTREBUJEMO — Potovalne stopnika, prodajalca Trinegrenskega izvna na podlagi po Navedite vaše skruine in o katerem želite zastopstvo, v prvem pismu. JOSEPH TRINER CORPORATION 1333-1345 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

IŠČEM SLUŽKINJO

Služkinjo iščem za domačo in kuhinjska dela. Želim do-metno, pošteno žensko in angleščine, staro okrog 25 do 30 let. Plača po dogovoru, ali okrog na mesec s hrano in stanom. Za nadaljnja pojasnila in naski nife se na naslov: "SLUŽBA S. Lawndale Ave., Chicago, pa na "Služba," Box 293, Ken Wyo.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častika, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerne, unijsko dele pro

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člano ali nečlano \$1.25 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessment \$1.25 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je v vsaki družini gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi bil čital list vsak dan.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj tednik, dođe moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skup naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu list in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega stori, tedaj mora upravništvo znifati datum za to vsoto naročn

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$4.00	Za Cloro in Chicago je \$7.00
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 7.00
2 tednika in..... 7.00	2 tednika in..... 12.00
3 tednike in..... 9.00	3 tednike in..... 18.00
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 24.00
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 30.00

Za Evropo je \$8.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pismu in si naročite Prosveto. list, ki je v vsaki listini

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo poklijam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime..... Čl. družine št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sleden članov moje družine:

2)..... Čl. družine št.....

3)..... Čl. družine št.....

4)..... Čl. družine št.....

5)..... Čl. družine št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

V objemu preteklosti

Milan Medvešek

(Nadaljevanje)

Psi go lajali in cviliili, kakor da bi zavohali divjo zver. Marko jo je ubral kakor hudournik navzdol po strmi soteski, kjer je vedel za skrivališča, katera so ga že mnogokrat rešila pred sovrakniki. Veje in trnje ga je bilo po obrazu, a on se ni zmenil za bolečine. Končno je dosegel potok. En sam skok in priletel je na drugo stran.

Hlapci so odnehal. Spoznali so, da je lov na brzega mladeniča zaman, kakor že tolikokrat. Le velik ovčarski pes mu je trmašto sledil.

Marko je skočil v goščo, odlo-mil močan krepelec, nato pa se skril za skaljo in čakal zasledovalca. Pes se je pognal čez potok in se z grozečim lajanjem približal Markovemu skrivališču. Tedaj pa je Marko skočil iz-za skale in zamahnil z vso močjo po pasji glavi. Zverina je od silnega udarca kar zaplesala, nato pa je v groznim cviljenjem odkurila v goščavo.

Ta me ne bo več preganjal, je Marko sam pri sebi zadovoljen

ugotovil. Marko ni sovražil živali, toda ta ovčarski pes ga je zmirom najbolj vztrajno zasledoval, zato se mu je dobro zdelo, da mu je končno prišel do živega.

Zaenkrat je bil rešen sovraknikov. Po navadi se je po takem begu triumfalno vračal domov, danes pa je bil zmuden in žalosten. Misli so mu neprestano uhajale k Mejakovi Cvetki.

Prišel je domov šele pozno zvečer. Mladenču je planila prva ljubezen v srce, ne da bi se tega prav zavedal. Od srečanja s Cvetko je poteklo že nekaj dni, a on si je še vedno ponavljal zahvalne besede, ki jih je izrekla Cvetka, ko ji je rešil življenje. Po cele ure je poležaval okrog hiše in sanjal. Celo jesti se mu ni ljubilo. Tudi gozd ga ni mogel izvabiti v svoje naročje.

Mati se je jela bati za sina. Bil je vedno vesel, srečen in razposajen, sedaj pa kar naenkrat noče niti govoriti z njo. Pa ne da bi bil bolan, je skrbela. Sled-njič pa je prišla do zaključka, da fanta vznemirja ljubezen. V katero dekle bi se zagledal, si ni mogla misliti. V sosesčini ni bilo nobenega dekleta Markovih let, da bi se pa sin zagledal v Mejakovo hčer, ji ni prišlo na um.

Po nekaj dnevih sanjarjenja se je Marko trdno odločil, da

poliče Cvetko in naj se zgodi, kar koli hoče. S težkim srcem se je napotil proti Mejakovemu posestvu. Priplazil se je v bližino senčne utice v sadovnjaku in tam prežal na mladenko vse popoldne. Že je hotel oditi, kajti izgubil je upanje, da bi jo videl, ko je nenadoma zaslišal korake in kmalu nato se je prikazala Cvetka. Marku je srce tako moč-

Predsednik Roosevelt in angleški premier Winston Churchill konferirata na angleški bojni ladji Prince of Wales.